

Иля Варшавски

Двубой

При последния завой той прескочи перилата на стълбите и дождайки баничката, затича по коридора.

Оставаше съвсем малко време, колкото да заеме изходна позиция в началото на алеята, изтегнат небрежно на пейката, и когато излязат студентите от втори курс, да я покани на футболния мач. После ще се очерпят в студентската сладкарница, а след това... Впрочем какво щеше да стане след това, той още не знаеше. В такива случаи винаги разчиташе на интуицията си.

Мислено беше вече в парка, когато от високоговорителя се раздаде глас:

– Студентът от първи курс Мухарински, индекс на фенотипа хиляда триста осемдесет и шест дробна черта шестнадесет ем бе, да се яви веднага при декана на Радиотехническия факултет.

Трябваше бързо да реши какво да прави. До спасителната врата оставаха още няколко крачки. Той източи като тръба устните си, разпери с ръце ушите си, присви лявото си око и накуцвайки с десния крак, се опита да мине незабелязано край анализатора на фенотипа.

– Престанете да се кривите, Мухарински!

Това вече беше гласът на самия декан.

„Закъснях!“

За нищожни части от секундата аналитичната апаратура го бе открила по вложения индекс измежду хилядите студенти и сега палячовската му физиономия се мъдреше на телевизионния екран в кабинета на декана.

Мухарински върна устните си в нормално положение, пусна ушите си и с все още присвито око взе да разтрива коляното на десния си крак. Тази манипулация според него трябваше да създаде у декана впечатление, че е получил внезапно пристъп на ревматизъм.

Като въздъхна дълбоко, той пое, накуцвайки, към втория етаж.

Няколко минути деканът с интерес разглеждаше физиономията му. Лицето на Мухарински бе приело подобаващото за случая изражение на тъжна съсредоточеност. А умът му трескаво премисляше колко време ще му е нужно да догони второкурсничката, ако деканът...

– Кажете, Мухарински, интересувате ли се изобщо от нещо в живота си?

Според Мухарински това беше празен въпрос. Много неща го интересуваха. Първо, коя повече обича: Наташа или Муся; второ, кое място

ще заеме „Спартак“ в първенството; трето, тази второкурсничка... с една дума, кръгът на интересите му беше доста обширен, но едва ли си струваше да посвещава декана в това.

– Интересува ме професията на инженера-радиотехник – скромно отвърна той.

Беше почти вярно. Нали всичките му стремежи така или иначе бяха тясно свързани с пристигналите в града студенти, които, както е известно, идваха, за да... и така нататък.

– Тогава може би ще ми обясните, защо в края на втория семестър нямате нито един зачот?

„Ех, лошо – помисли си той, – ще ме изключат като нищо.“

– Може би спецификата на машинното обучение... – неуверено поде Мухарински.

– Да, именно спецификата – прекъсна го деканът, – вече три обучаващи автоматата отказаха да се занимават с вас. На какво разчитате?

Тактически най-правилно ще е да сметне този въпрос за риторичен и да не отговаря на него.

Деканът забарабани с пръсти по бюрото. Мухарински гледаше през прозореца. Рижавата къдрокоса второкурсничка вървеше по алеята. Крачещият до нея дангалак със синя фланелка носеше весла. Май всичко е ясно. Ще трябва да даде втория билет за мача на някоя друга; там винаги се навъртат хубавички медички.

– Не бих искал да ви изключвам, преди да съм се убедил, че опитите ми да ви дам инженерно образование са напълно безнадеждни.

– Много се радвам – каза Мухарински, като сведе очи, – че още вярвате в моите възможности...

– Ако ставаше дума за вашите възможности, отдавна да съм ви заличил от списъка на студентите. Имам пред вид възможностите на обучаващите автомати, а в тях аз наистина вярвам, можете да не се съмнявате. Чували ли сте за УПСОВ-ете?

– Разбира се... това са...

Паузата ставаше мъчителна.

– Разбира се, че сте чували – усмихна се деканът, – нали четете всички публикации на катедрата по обучаващи автомати. УПСОВ-ът е универсален преподавател с обратна връзка. Надявам се, знаете какво е обратна връзка?

– Е, в общи черти – предпазливо рече Мухарински.

– Аз ще демонстрирам работата на УПСОВ-а на Международния конгрес във Виена. За да определим функционалните му възможности,

сега той обучава контролна група студенти. Никак не ми се иска да снижавам средния бал на учениците му, но елементарната честност на учен изисква да проверя как би работил и с такъв... хм... такъв... ъ-ъ-ъ-ъ... с една дума, с вас. Така че включвам ви в състава на контролната група.

– Благодаря.

– Надявам се, че той ще натъпче главата ви поне с минималния обем знания, схемите му...

Мухарински никак не се интересуваше от схемите на автоматите. Запазвайки изражението на напрегнато внимание, той мислеше за мача, че първото полувреме вероятно скоро ще свърши, че в краен случай Наташа...

– ... По такъв начин по време на обучението вашият мозък и аналитичното устройство на автомата представляват едно единно цяло и според това, как студентът усвоява материала, той непрекъснато променя тактиката на обучението. Ясно ли е?

– Ясно.

– Слава богу! Можете да си вървите.

... хиляда триста четиридесет и втора логическа задача, шестнадесети вариант за доказване на теоремата и блокиращото устройство пак дава сигнал: „Материалът не е усвоен. Промяна на тактиката.“ Нова логическа задача. Пак сигнал: „За доказване на теоремата са необходими елементарни познания от курса на средните училища.“ Команда: „Да се преговорят основните начала на алгебрата“, сигнал: „Материалът е усвоен посредствено“, в края на доказването на теоремата пак сигнал: „Липсват му основни познания“, нова команда, нова логическа задача... Светва червената лампичка на таблото „Прегряване“, от трансформатора струи дим. Автоматът се самоизключва.

Мухарински сваля от главата си дипола и изтрива потта си. Досега не му се беше случвало такова нещо! С умиление си спомни за старичкия електронен лектор-екзаменатор. Колко леко му беше с него: можеше да проспие цялата лекция, а после просто да не отговаряш на въпросите му. А с тоя УПСОВ друг път ще заспиш! Добре поне, че защитата го изключва от време на време.

Сигналът на видефона прекъсва размишленията на Мухарински. На екрана е деканът.

– Защо пак мързелувате?

– Автоматът се охлажда.

За нещастие на таблото светва зелената лампичка. Мухарински въздъхва и наглася дипола на главата си.

Нова логическа задача и в мозъка на Мухарински нахлуват ненавистните му уравнения. Опитва се да надхитри автомата и почва да мисли за съвсем други неща, какво би станало, ако в края на второто полувреме Диментиев бе улучил вратата на противника, мъчи се да си представи второкурсничката в най-съблазнителни положения, но напразно.

... логическа задача, сигнал, команда, превключване, промяна на тактиката, сигнал, друга логическа задача...

Минават осем дена и о, чудо! На Мухарински вече не му се струва, че обучението е така мъчително. Автоматът явно също се е приспособил. Все по-рядко светва сигналът за прегряване.

Минава още една седмица и отново високоговорителят разгласява из зданието на института:

– Студентът от първи курс Мухарински, индекс на фенотипа хиляда триста осемдесет и шест дробна черта шестнадесет ем бе, да се яви при декана на Радиотехническия факултет.

Този път той не се крие от всевиждащите очи на фенологичния анализатор.

– Поздравявам ви, Мухарински – казва деканът, – вие проявихте необикновени способности.

За първи път в живота си Мухарински не се изчервява.

– Мисля – скромно отвърща той, – че е правилно да говорите за удивителните способности на УПСОВ-а, той е наистина забележително изобретение.

– Когато говоря за вашите способности, имам пред вид именно вас, а що се отнася до УПСОВ-а, двуседмичното му общуване с вас не мина без последствия за него. Сега той не е обичайният автомат, а някакъв си донжуан, Казанова или за да ви стане по-ясно, просто женкар. Поставя високи оценки само на хубавичките студентки. Освен това е станал такъв страстен запаляно, че е увлякъл по футбола цялата контролна група студенти. Измързеливил се е до крайна степен. Утре ще го демонтираме, а вас, сами разбирате...

– Разбирам. Желая ви успех в обучаването на тези... хм... с една дума, студенти.

Мухарински се поклони ниско и тръгна към вратата.

– Къде?!

– Как къде? Ще си купя билет и ще си замина. Нали ме изключвате?

– Ние наистина ви изключихме, но само от списъка на студентите и ви назначаваме за старши лаборант при катедрата по обучаващи автомати. Отсега нататък нито една машина с обратна връзка не ще излезе от стените на лабораторията, ако не издържи двубоя с вас. Вие сте истинска находка за нас.

КРАЙ

© 1964 Иля Варшавски
© 1980 Цвета Пеева, превод от руски

Иля Варшавский
Поединок, 1964

Сканиране: Xesiona, 2008
Разпознаване и редакция: Mandor, 2009

Издание:

Иля Варшавски. Тревожни симптоми няма
Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1980

Съставител: Димитър Пеев

Преводач: Цвета Пеева

Редактор: Гергана Калчева

Оформление: Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев

Илюстрация на корицата: Текла Алексиева

Художествен редактор: Иван Кенаров

Технически редактор: Пламен Антонов

Коректор: Жулиета Койчева

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/12510>]